

Fremsat den 31. marts 2020 af miljøministeren (Lea Wermelin)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse

(Forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer)

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:

1. *Fodnoten* til lovens titel affattes således:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, EU-Tidende 2004, nr. L 143, side 56, som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/30/EU af 12. juni 2013, EU-Tidende 2013, nr. 178, side 66, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7, som ændret ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193.«

2. Efter § 3 indsættes før overskriften før § 5:

»§ 4. På arealer, der er omfattet af § 3, stk. 2 eller 3, må der ikke foretages

- 1) sprøjtning eller i øvrigt anvendes bekæmpelsesmidler,
- 2) gødskning eller
- 3) omlægning eller særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for de tiltag, der er nævnt i bestemmelsen, når disse foretages af hensyn til For-

svarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter.

Stk. 3. Miljøministeren kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet i stk. 1.«

3. Efter § 59 indsættes efter overskriften før § 60:

»§ 59 a. Miljøministeren kan ekspropriere råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, når forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb.

Stk. 2. Miljøministerens afgørelse om ekspropriation efter stk. 1 kan påklages til den i § 46 nævnte Taksationskommission for så vidt angår erstatningsspørgsmålet. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klageberettigede er ejere og brugere af den ejendom, som ekspropriationen omfatter. Klage indgives skriftligt til miljøministeren, der videresender klagen til Taksationskommissionen ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.«

4. I § 65, stk. 2, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«: »§ 4, stk. 1, nr. 1, for så vidt angår anvendelse af bekæmpelsesmidler,«.

5. I § 71, stk. 4, nr. 4, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«: »§ 4, stk. 1,«, og efter »jf.« indsættes: »§ 4, stk. 3, og«.

6. I § 89, stk. 1, nr. 1, indsættes efter »§ 3, stk. 1, 2 og 3,«: »§ 4, stk. 1,«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2022, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 1, nr. 1, træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 3. For arealer, der er omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud, finder § 4, stk. 1, nr. 1, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, anvendelse fra den 1. september 2022.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Naturen i Danmark er under pres, og der er brug for flere og bedre levesteder for vilde dyr, planter og svampe for at bremse naturens generelle tilbagegang. For nogle arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 skyldes det bl.a., at man i dag lovligt kan fortsætte en arealdrift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning, hvis arealerne blev drevet sådan, før de blev omfattet af § 3-beskyttelsen. Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, gælder der således et forbud mod ændringer i tilstanden af en række naturtyper. Dette forbud er ikke i alle tilfælde til hinder for sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af de beskyttede arealer. En arealdrift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning påvirker imidlertid naturkvaliteten af arealerne og reducerer arealernes biodiversitet. Det foreslås derfor, at der som hovedregel indføres et generelt forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer.

Formålet med lovforslaget er således at give naturen bedre vilkår på den del af de beskyttede naturarealer, der i dag lovligt kan sprøjtes, gødskes og/eller omlægges. Med forbuddet skabes der bedre levesteder og livsbetingelser for vilde dyr, planter og svampe på disse arealer, hvilket vil styrke biodiversiteten på arealerne.

Nærværende lovforslag følger op på den politiske forståelse mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten, ”Retfærdig retning for Danmark” (juni 2019). Samtidig er lovforslaget en udmøntning af Socialdemokratiets et-årsplan ”Danmarks skal igen være en grøn stormagt” (maj 2019), hvori det er anført, at Socialdemokratiet med et kommende regeringsansvar vil indføre et forbud mod sprøjtning og gødskning af § 3-beskyttede arealer.

Forbuddet vil endvidere understøtte Danmarks opfyldelse af habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i lovens § 3, stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal. Der må heller ikke foretages ændringer i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i § 3, stk. 1. Lovens § 3, stk. 1, omfatter naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², samt vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren er udpeget som beskyttede.

Hvorvidt et areal (bortset fra vandløb) er omfattet af § 3-beskyttelsen eller ej, beror alene på, om arealet opfylder kriterierne for at udgøre en (eller flere) af de i § 3 angivne naturtyper. § 3-beskyttelsen er således en dynamisk beskyttelse. Man taler i den forbindelse om, at et areal kan henholdsvis ”vokse ind i” og ”vokse ud af” § 3-beskyttelsen.

Forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 3 indebærer, at den hidtidige lovlige drift af det enkelte beskyttede areal – f.eks. med sprøjtning, gødskning eller omlægning – kan fortsættes, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som denne drift har fundet sted, inden det pågældende areal blev omfattet af § 3-beskyttelsen. I kraft af adgangen til at fortsætte den hidtidige lovlige drift kan nogle ferske enge, såkaldte »kulturenge«, som regelmæssigt er blevet omlagt, omlægges med samme tidsinterval og efter samme praksis som hidtil, dvs. før § 3-beskyttelsen indtrådte.

For moser og heder gælder der et umiddelbart forbud mod gødskning, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at der ikke hidtil har været gødsket, eller at gødskning i hvert fald har været uden særlig landbrugsmæssig interesse. Gødskning på sådanne arealer må derfor anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden og dermed forudsætter dispensation. Biologiske overdrev er også kendetegnet ved at være næringsfattige, og plantelivet vil ofte ikke tåle gødskning; gødskning af sådanne arealer må derfor som udgangspunkt ligeledes anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden og dermed forudsætter dispensation.

For § 3-beskyttede naturtyper ud over ”kulturenge”, dvs. for moser, strandenge, strandsumpe, overdrev, heder samt ferske enge, der er naturenge, gælder der i realiteten allerede et forbud mod omlægning, da eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at der ikke kan være en lovlig arealdrift med regelmæssige omlægninger. Omlægning af sådanne arealer må derfor som udgangspunkt anses som en foranstaltning, der ændrer tilstanden og derfor ikke kan ske uden dispensation. Tidligere omlægning udelukker dog ikke nødvendigvis, at et areal senere kan have udviklet sig til en af disse § 3-beskyttede naturtyper.

Kommunalbestyrelsen kan efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i lovens § 3, stk. 1-3. Dispensationspraksis er generelt restriktiv.

Det er ligeledes kommunalbestyrelsen, der påser overholdelsen af bl.a. reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og tilhørende administrative forskrifter.

2.2. Miljø- og Fødevarerministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, indføres et generelt forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af arealer omfattet af lovens § 3, stk. 2 eller 3.

Baggrunden herfor er, at en drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning ensretter naturen med tab af biodiversitet til følge. Sprøjttemidler er designet til direkte at bekæmpe planter, insekter og svampe, og brugen af disse midler reducerer derfor naturindholdet på de sprøjtede arealer. Ved direkte tilførsel af næringsstoffer til naturen igennem gødskning reduceres naturindholdet ligeledes, da der er en betydelig sammenhæng mellem tilførsel af næringsstoffer og tab af artsrigdom. Ved forøget næringsstofftilførsel til jorden vil planternes vækst forøges, og enkelte plantearter tilpasset et højt næringsstofindhold i jorden vil vinde frem på bekostning af arter, der naturligt er tilpasset et moderat eller lavt næringsindhold i jorden. Når der sker en ensretning af plantediversiteten, vil det også få følger for andre artsgrupper som insekter, fugle og pattedyr, der bl.a. får et mindre varieret fødegrundlag, uanset om de ernærer sig af planter, insekter eller småpattedyr. Mængden af tilgængelig næring i jorden er generelt naturligt lav i Danmark, og de fleste plantearter er derfor tilpasset et lavt næringsniveau i jorden.

Når et areal omlægges, sker der ligeledes en direkte reduktion af naturværdien på arealet. Eksempelvis medfører pløjning en øjeblikkelig fjernelse af en stor del af et areals biodiversitet, hvorefter et naturligt dyre-, plante- og svampeliv vil skulle genopbygges. Pløjning medfører endvidere øget tilgængelighed af næringsstoffer i jorden og har dermed i et vist omfang effekt som gødskning af arealerne. Herudover medfører pløjning mere ensformige terrænforhold og dermed færre levesteder for arter. Såning af plantearter som f.eks. kulturgræsser og kløver på de beskyttede arealer medfører, at vilde plantearter har vanskeligt ved at (gen)etablere sig på arealerne. Ved såning med kløverarter medfører disse arters evne til kvælstoffiksering endvidere, at der oparbejdes en øget kvælstofpulje i jorden, hvilket begrænser mulighederne for etablering af vilde plantearter tilpasset næringsfattige forhold.

Det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil som hovedregel gælde for alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3, herunder § 3-beskyttede arealer omfattet af Tøndermarsklovgivningen og særreglerne heri om bl.a. anvendelse af handelsgødning og kemiske bekæmpelsesmidler på vedvarende græsarealer, jf. §§ 19 og 20 i Tøndermarskloven (lovbekendtgørelse nr. 123 af 26. januar 2017 om beskyttelse af de ydre koge i Tøndermarsken) samt bekendtgørelse nr. 947 af 27. juni 2016 om tilladelse til anvendelse af kemiske bekæmpelsesmidler på vedvarende græsarealer i Tøndermarsken. Særreglerne i Tøndermarsklovgivningen vil således vige for den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, hvor dette måtte blive aktuelt. Bekendtgørelse nr. 361 af 4.

juni 1993 om undtagelse af de ferske enge, som efter Tøndermarskloven er udlagt i omdrift, fra den generelle beskyttelse i naturbeskyttelseslovens § 3 vil ikke blive berørt af lovforslaget.

Det vurderes, at det foreslåede forbud i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, i praksis primært vil få betydning for estimeret ca. 37.000 ha engarealer (ferske enge og strandenge), hvor der vurderes at kunne være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturtyper vil forbuddet i praksis navnlig indebære en forenkling af retstilstanden og en tilsvarende administrativ forenkling af kommunernes sagsbehandling, idet der ikke længere vil være behov for undtagelsesvist at vurdere spørgsmålet om sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af sådanne naturarealer.

Forbuddet mod sprøjtning vil omfatte enhver form for anvendelse af bekæmpelsesmidler.

Forbuddet mod gødskning vil omfatte alle former for gødning, herunder kunstgødning (handelsgødning), husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske.

Forbuddet mod omlægning vil omfatte tiltag, der er forbundet med en landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne. Forbuddet vil omfatte både omlægning og særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning.

Forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil ikke være til hinder for arealernes anvendelse til græsning, slæt, rørskår m.v. Sådanne tiltag vil fortsat efter omstændighederne kunne være omfattet af forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 3 mod tilstandsændringer.

Sprøjtning, gødskning og omlægning, der foretages af hensyn til Forsvarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter, foreslås med § 4, stk. 2, undtaget fra forbuddet i § 4, stk. 1. Forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 3 mod tilstandsændringer vil gælde uændret.

Det foreslås med § 4, stk. 3, at miljøministeren bemyndiges til at dispensere fra forbuddet i særlige tilfælde, dvs. som alternativ til at ekspropriere råderetten over den pågældende ejendom efter den ligeledes foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, herom, jf. nedenfor i afsnit 2.2.1.

Det foreslås desuden, at der i naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, indsættes en mulighed for kommunalbestyrelsen til at dispensere til anvendelse af bekæmpelsesmidler mod bl.a. invasive, ikke-hjemmehørende arter.

Endelig foreslås det, at forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning træder i kraft den 1. juli 2022, således at lodsejerne vil få mulighed for at indrette driften af de berørte § 3-beskyttede arealer i overensstemmelse med forbuddet. Af hensyn til lodsejere med § 3-beskyttede arealer, der er omfattet af eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud med udløb den 31. august 2022, foreslås det i tilknytning hertil,

at forbuddet mod sprøjtning for sådanne arealer først vil finde anvendelse fra den 1. september 2022.

Kommunalbestyrelsen, der i forvejen påser overholdelsen af naturbeskyttelseslovens § 3, vil ligeledes påse overholdelsen af den foreslåede bestemmelse i lovens § 4, stk. 1.

2.2.1. Erstatning og dispensation

Det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil som hovedregel gælde for alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3. Forbuddet vil gribe ind i den aktuelle anvendelse af en række § 3-beskyttede arealer (estimeret ca. 37.000 ha ferske enge og strandenge), der i dag lovligt drives med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. Forbuddet vil desuden kunne få betydning for den fremtidige udnyttelse af de arealer, der fremover måtte blive omfattet af ("vokse ind i") beskyttelsen efter lovens § 3, stk. 2 eller 3, idet også disse arealer vil blive underlagt de anvendelsesbegrænsninger, som forbuddet vil medføre.

Forbuddet vil efter Miljø- og Fødevareministeriets samlede vurdering have karakter af generel, erstatningsfri regulering, der er begrundet i væsentlige naturbeskyttelsesinteresser. Forbuddet vil berøre estimeret ca. 9.000 bedrifter, men vil, som anden generel regulering, ramme den enkelte ejendom/lodsejer med varierende intensitet. Det vurderes, at forbuddet i almindelighed vil have begrænset intensitet. Der er herved bl.a. lagt vægt på, at forbuddet vil omhandle ekstensivt drevne naturarealer, og at forbuddet ikke vil hindre en fortsættelse af anden lovlig anvendelse af arealerne til bl.a. afgræsning. Det er ligeledes indgået i Miljø- og Fødevareministeriets vurdering af forbuddets betydning for de berørte ejendomme/lodsejere, at det foreslås indført med en toårig overgangsperiode, der i et vist omfang vil muliggøre tilpasninger af arealdriften.

Det kan imidlertid ikke på forhånd udelukkes, at enkelte lodsejere vil kunne blive ramt så atypisk hårdt af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer, at forbuddet vil have karakter af ekspropriation. Det vil bero på en konkret vurdering, om forbuddet i det enkelte tilfælde vil udgøre et ekspropriativt indgreb. Hvis det vurderes, at der foreligger et ekspropriativt indgreb, vil miljøministeren have adgang til at ekspropriere råderetten over den pågældende ejendom efter den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 59 a, stk. 1. Ekspropriation kan efter grundlovens § 73 kun ske mod fuldstændig erstatning. Det foreslås, at ministerens afgørelse om ekspropriation, for så vidt angår erstatningsspørgsmålet, vil kunne påklages til den i naturbeskyttelseslovens § 46 nævnte Taksationskommission.

Det foreslås endvidere, at miljøministeren i særlige tilfælde vil kunne meddele dispensation fra forbuddet. Ved særlige tilfælde forstås, at forbuddet efter en konkret vurdering anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb. Dispensationsadgangen vil dermed være et alternativ til at ekspropriere råde-

ret over ejendommen. I den konkrete vurdering vedrørende valget mellem ekspropriation og dispensation vil bl.a. kunne indgå en afvejning af naturbeskyttelseshensyn over for hensynet til den berørte lodsejers interesse i muligheden for fortsat sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af de pågældende arealer.

3. Konsekvenser for FN's verdensmål

Et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil samlet set forbedre forholdene for vilde dyre- og plantearter, der er tilknyttet de beskyttede områder, og dermed forbedre naturen på arealerne. Dermed vurderes det, at forbuddet vil kunne understøtte delmål nr. 15.1 om at sikre bevarelse og bæredygtig brug af økosystemer på land og delmål nr. 15.5 om at begrænse forringelse af naturlige levesteder og stoppe tilbagegangen af biodiversitet. Et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil tillige medføre andre positive miljøeffekter bl.a. i forhold til kvælstofudledningen til vand- og havmiljøet. På den baggrund vurderes det, at forbuddet ligeledes vil understøtte delmål nr. 14.1, hvorefter alle former for havforurening skal forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder forurening med næringsstoffer.

Der henvises i øvrigt til afsnit 7 om de miljømæssige konsekvenser.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Behandling af konkrete sager om dispensation/ekspropriation i anledning af forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af de § 3-beskyttede arealer vil kunne medføre statslige administrationsomkostninger.

Der vil endvidere kunne være mindre statslige omkostninger forbundet med § 3-beskyttede arealer ejet af staten.

Samlet set vurderes det, lovforslaget ikke vil medføre væsentlige økonomiske konsekvenser, administrative konsekvenser eller implementeringskonsekvenser for staten.

Med forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil retstilstanden vedrørende de § 3-beskyttede arealer blive forenklet, hvilket tilsvarende vil medføre en forenkling af kommunernes administration på området. Forbuddet mod tilstandsændringer i naturbeskyttelseslovens § 3 indebærer således, at kommunalbestyrelsen i dag – hvor spørgsmålet om sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af et § 3-beskyttet areal er relevant i konkrete sager – dels skal fastlægge den hidtidige lovlige arealdrift, dels skal vurdere om den aktuelle sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af arealet udgør en fortsættelse af den hidtidige drift. Med det foreslåede forbud vil kommunalbestyrelsen i disse sager som udgangspunkt alene skulle føre tilsyn med, om forbuddet i den foreslåede § 4, stk. 1, overholdes.

Forenklingen af retstilstanden vedrørende de § 3-beskyttede arealer vil med indførelse af det foreslåede forbud i § 4, stk. 1, dermed også gøre det mere enkelt og klart for både myndigheder, lodsejere og borgere, hvad der følger af de vejledende digitale § 3-registreringer. Det bemærkes herved, at det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af de § 3-beskyttede arealer vil supplere de eksisterende bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 3, der overordnet vurderes at leve op til principperne for digitaliseringsklar lovgivning, i det omfang disse principper i øvrigt giver mening i forhold til den regulerede genstand (naturområder).

Forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil kunne medføre et forøget antal henvendelser fra lodsejere til kommunerne om nærmere angivne arealer og forholdet til beskyttelsesordningen i naturbeskyttelseslovens § 3.

Den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, der vil give kommunalbestyrelsen adgang til at dispensere til anvendelse af bekæmpelsesmidler, vil isoleret set være en ny bestemmelse. Allerede i dag skal kommunalbestyrelsen dog i nogle tilfælde vurdere og træffe afgørelse om, hvorvidt et indgreb med anvendelse af bekæmpelsesmidler på et § 3-beskyttet areal udgør en fortsættelse af hidtidig lovlig drift eller forudsætter en dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer i lovens § 3.

Samlet set vurderes det, at lovforslaget ikke vil have væsentlige administrative, økonomiske eller implementeringsmæssige konsekvenser for kommunerne.

Lovforslaget vil ikke have økonomiske, administrative eller implementeringsmæssige konsekvenser for regionerne.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil få erhvervsøkonomiske konsekvenser for de jordbrugsbedrifter, der har § 3-beskyttede arealer, som bliver sprøjtet, gødsket og/eller omlagt i overensstemmelse med hidtidig lovlig praksis, dvs. før arealerne blev omfattet af § 3-beskyttelsen. Det er estimeret, at ca. 9.000 bedrifter vil kunne blive berørt af det foreslåede forbud i § 4, stk. 1.

Det er estimeret, at ca. 37.000 ha § 3-beskyttede arealer vil kunne blive berørt af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning. De berørte § 3-beskyttede arealer vil fortsat kunne anvendes til afgræsning m.v. i samme omfang som hidtil, men ved det foreslåede forbud vil der kunne være udbyttetab på arealerne som følge af, at arealerne ikke længere må sprøjtes, gødskes og/eller omlægges. Dette udbyttetab angives som direkte økonomiske konsekvenser og er opgjort ud fra en vurdering af dækningsbidrag for permanente græsarealer. Det er estimeret, at ca. 29.000 ha permanente græsarealer ved et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning vil kunne have et årligt udbyttetab på ca. 650 kr./ha. De øvrige berørte arealer vurderes i forvejen at være

så ekstensivt drevne, at forbuddet ikke vil føre til udbyttetab. På den baggrund er de direkte økonomiske konsekvenser af forbuddet opgjort til ca. 19 mio. kr./år. Herudover vurderes det, at forbuddet vil kunne medføre afledte økonomiske konsekvenser på ca. 12 mio. kr./år som følge af tab af harmoniareal og ca. 9 mio. kr./år som følge af mistede kvælstofkvoter.

For de ca. 9.000 bedrifter vil der således samlet set kunne være erhvervsøkonomiske konsekvenser på op til 40 mio. kr./år.

Med indførelse af forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer vil de berørte bedrifter skulle tage stilling til deres fremadrettede drift. Det vurderes, at der vil være begrænsede administrative konsekvenser forbundet hermed, svarende til den løbende driftsplanlægning. Samtidig sikres det, at erhvervet vil have tid til at indrette sig på forbuddet, da det foreslås at træde i kraft den 1. juli 2022. Det vurderes derfor, at lovforslaget ikke vil have væsentlige administrative konsekvenser for erhvervslivet. Principperne for agil erhvervsrettet regulering vurderes ikke at være relevante for lovforslaget, da reguleringen ikke vil påvirke virksomheders mulighed for at teste, udvikle og anvende nye teknologier og forretningsmodeller eller udmøntes i en erhvervsrettet digital løsning.

6. Administrative konsekvenser for borgere

Det vurderes, at lovforslaget ikke vil have administrative eller økonomiske konsekvenser for borgere.

7. Miljømæssige konsekvenser

Det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3, vil skabe bedre levesteder og livsbetingelser for vilde dyr og planter og dermed styrke biodiversiteten i de beskyttede naturområder, der i dag har en drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. Dermed vil lovforslaget også understøtte Danmarks opfyldelse af naturdirektivernes grundlæggende forpligtelser om henholdsvis sikring af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter (habitatdirektivet) og beskyttelse m.v. af fugles levesteder (fuglebeskyttelsesdirektivet).

Sprøjttemidler er designet til at bekæmpe planter, insekter og svampe, hvorfor brug af disse på naturarealer kan føre til en ændret artssammensætning og en reduceret biodiversitet på de beskyttede arealer. Et forbud mod sprøjtning vil på den baggrund sikre, at artsrigdommen ikke aktivt reduceres igennem sprøjtning i de beskyttede områder.

Ved et forbud mod gødskning af § 3-beskyttede arealer vil en direkte tilførsel af næringsstoffer til naturområderne blive stoppet. Tilførsel af næringsstoffer til naturen vurderes at have en væsentlig negativ påvirkning af Danmarks naturområder og den tilknyttede biodiversitet, da der er en betydelig sammenhæng mellem tilførsel af næringsstoffer og tab af artsrigdom. Ved forøget næringsstoffiltførsel til jorden vil

planternes vækst forøges, og enkelte plantearter tilpasset et højt næringsstofindhold i jorden vil vinde frem på bekostning af arter, der naturligt er tilpasset et moderat eller lavt næringsindhold i jorden. Når der sker en ensretning af plantediversiteten, vil det også få følger for andre artsgrupper som insekter, fugle og pattedyr, der bl.a. får et mindre varieret fødegrundlag, uanset om de ernærer sig af planter, insekter eller småpattedyr. Mængden af tilgængelig næring i jorden er generelt naturligt lav i Danmark, og de fleste plantearter er derfor tilpasset et lavt næringsniveau i jorden.

Ved et forbud mod omlægning af de beskyttede naturområder vil det ikke længere være muligt at foretage omlægning eller særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning. Når et areal omlægges, sker der en direkte reduktion af naturværdien på arealet. Pløjning af naturområder medfører en øjeblikkelig fjernelse af en stor del af et areals biodiversitet, hvorefter et naturligt dyre- og planteliv vil skulle genopbygges. En regelmæssig pløjning forhindrer etableringen af arter på de beskyttede arealer, der kræver lang kontinuitet, samt arter der har begrænsede spredningsveje eller spredningsmekanismer til at indfinde sig på de beskyttede arealer. Pløjning medfører endvidere øget tilgængelighed af næringsstoffer i jorden og har dermed i et vist omfang effekt som gødsning af arealerne. Desuden medfører pløjning mere ensformige terrænforhold og dermed færre levesteder for arter. Omlægningsforbuddet vil også omfatte et forbud mod såning af f.eks. kulturgræsser og kløver på de § 3-beskyttede arealer. Såning af kulturarter medfører, at vilde plantearter har vanskeligt ved at (gen)etablere sig på de beskyttede arealer. Ved såning med kløverarter medfører disse arters evne til kvælstoffiksering endvidere, at der oparbejdes en øget kvælstofpulje i jorden, hvilket begrænser mulighederne for etablering af vilde planter tilpasset næringsfattige forhold.

Et forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 vil samlet set forbedre forholdene for vilde dyre- og plantearter og dermed styrke mulighederne for en mindre ensartet og artsfattig natur på de berørte arealer. Det vurderes, at forbuddet primært vil berøre ca. 37.000 ha § 3-beskyttede ferske enge og strandenge, hvoraf ca. 7.400 ha vurderes at have en meget ekstensiv drift (svarende til permanente græsarealer med lavt udbytte), mens ca. 29.000 ha vurderes at have en drift af mindre ekstensiv karakter (svarende til permanente græsarealer med normalt udbytte).

Den positive effekt på biodiversiteten af et forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af arealer omfattet af § 3, stk. 2 eller 3, vil komme til udtryk på forskellig vis og med forskellig hastighed og vil bl.a. afhænge af lokale forhold, herunder mulighed for spredning af arter til arealerne, samt af hvor intensivt arealerne tidligere er blevet sprøjtet, gødsket og/eller omlagt. Genopretning af artsrige naturområder svarende til naturenge, der ikke har været sprøjtet, gødsket og/eller omlagt, tager afhængigt af lokale forhold typisk 20-50 år, og for nogle arealer vil man antageligt efter 100 år stadig kunne spore tidligere sprøjtning, gødsning

og/eller omlægning i sammensætningen af dyr, planter og svampe. Til trods for den langsommelige proces forventes det, at der allerede efter 4-10 år vil kunne være en målbar forbedring af naturtilstanden og biodiversiteten på de berørte arealer.

Herudover vil forbuddet medføre andre positive miljøeffekter. De ca. 37.000 ha § 3-beskyttede arealer, der vil kunne blive berørt af forbuddet, medregnes i dag i landbrugets gødningsregnskabssystem. Forbuddet vil betyde, at op til 5.800 tons N/år forsvinder fra den samlede gødningskvote, hvilket vil give positive miljøeffekter i forhold til kvælstofudledningen til vand- og havmiljøet og tab af klimagasser. Det vurderes, at kvælstofreduktionseffekten til kyst vil udgøre mellem 80 og 250 tons N/år. Endvidere er de § 3-beskyttede ferske enge og strandenge ofte beliggende ned til kyster, søer og vandløb og udgør derfor en bufferzone mellem de intensivt dyrkede arealer og vandmiljøet. Forbuddet vil herudover reducere drivhusgasudledningen med estimeret 0,01-0,06 mio. tons CO₂-ækvivalenter om året. Dette skyldes hovedsageligt, at man ved et forbud mod omlægning vil ophøre med at jordbehandle en række § 3-beskyttede arealer på kulstofrige lavbundslande.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

Da lovforslaget ikke følger af en EU-retlig (eller folkeretlig) forpligtelse, og dermed ikke indgår i et normativt hierarki, skal der efter Miljø- og Fødevareministeriets vurdering ikke gennemføres en miljøvurdering eller screening af lovforslaget i henhold til miljøvurderingsdirektivet.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 20. december 2019 til den 31. januar 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

15. juni fonden, 92-gruppen, Advokatsamfundet, AE - Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Biologiforbundet, Branchearbejdsmiljøudvalget (BAU) Jord til Bord, By & Havn, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, Brancheforeningen for professionelle skadedyrsbekæmpere, Bæredygtigt Landbrug, COWI A/S, DAKOFA (Dansk Kompetencecenter for Affald og Ressourcer), Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Botanisk Forening, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Erhvervsfremme, Dansk Fjernvarme, Dansk Fåreavl, Danske Juletræer, Dansk Industri, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Landbrugsrådgivning (DLBR), Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Pattedyrforening, Dansk Planteværn, Dansk Selskab for Miljøret, Dansk Skovforening, Dansk Træforening, Danske Anlægsgartnere, Danske Juletræer, Danske Landskabsarkitekter, Danske Svineproducenter, Danva, Datatilsynet, Den danske Landinspektørforening, Den Danske Naturfond, Det Dyreetiske Råd, Dyreværnsorganisationernes Samarbejdsorganisation (DOSO),

DR, Dyrenes Beskyttelse, Energinet, Entomologisk Forening, Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Foreningen af Danske Buejægere, Foreningen af Fredningsnævnsformænd i Danmark og disses suppleanter, Foreningen af miljø-, plan- og naturmedarbejdere i det offentlige (EnviNa), Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI), Foreningen biogasbranchen, Foreningen Danske Herregårdsjægere, Frie Bønder – Levende land, Friluftsrådet, Greenpeace Danmark, HedeDanmark, Hedeselskabet, Jordbrugsakademikerne (JA), Jysk Jæger og Landbrugslaug, Kammeradvokaten, LandboUngdom, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen Krim, Landsforeningen Praktisk Økologi, Nationalpark Kongernes Nordsjælland, Nationalpark Mols Bjerger, Nationalpark Skjoldungernes Land, Na-

tionalpark Thy, Nationalpark Vadehavet, Natur og Ungdom, NOAH, Nordea Fonden, Orbicon, Rambøll Danmark, Rådet for Grøn Omstilling, SEGES, Skovdyrkerforeningen, Småskovsforeningen Danmark, Verdens Skove, Verdensnaturfonden (WWF), VILLUM FONDEN, Økologisk Landsforening, Aage V. Jensens Fond, Arkitektskolen Aarhus, Danmarks Tekniske Universitet, DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Kunstakademiets Arkitektskole, Københavns Universitet, RUC – Roskilde Universitetscenter, Skov & Landskab (Københavns Universitet), Statens Byggeforskningsinstitut (Aalborg Universitet), Syddansk Universitet, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, Danske Regioner, Kommunalteknisk Chefforening og KL.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør "Ingen")	Negative konsekvenser/ Merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør "Ingen")
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Der vil kunne være mindre statslige omkostninger forbundet med § 3-beskyttede, statsjede arealer.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Den foreslåede ændring vil medføre en forenkling af administrationen af de § 3-beskyttede arealer for kommunerne. Det vurderes, at den samlede forenkling vil være større end de tilsvarende begrænsede administrative konsekvenser i forhold til naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, og henvendelser om beskyttelsesordningen.	Den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, vil medføre begrænsede administrative konsekvenser for kommunerne i de tilfælde, hvor der evt. skal dispenseres til anvendelse af bekæmpelsesmidler mod bl.a. invasive arter. Kommunerne behandler dog allerede i dag lignende sager om anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer. Desuden vil der kunne forekomme et forøget antal henvendelser fra lodsejere til kommunerne om beskyttelsesordningen i naturbeskyttelseslovens § 3. Det vurderes, at de begrænsede administrative konsekvenser i forhold til naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, og henvendelser om beskyttelsesordningen vil være mindre end den tilsvarende forenkledte administration. Behandling af konkrete sager om dispensation/ekspropriation i anledning af forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil kunne medføre statslige administrationsomkostninger.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Den foreslåede ændring vil kunne få erhvervsøkonomiske konsekvenser for de jordbrugsbedrifter, som har § 3-beskyttede arealer, der bliver sprøjtet, gødsket og/eller omlagt i overensstemmelse med hidtidig lovlig praksis, dvs. forud for at arealerne blev omfattet af § 3-beskyttelsen. Det vurderes, at

		der samlet set vil være erhvervsøkonomiske konsekvenser på op til 40 mio. kr./år.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen. Forbuddet vil indgå i den almindelige driftsplanlægning for bedriften. Der gives en 2-årig periode forud for lovens ikrafttrædelse til at indrette arealdriften efter de ændrede regler.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af arealer omfattet af § 3, stk. 2 eller 3 vil skabe bedre levesteder og livsbetingelser for vilde dyr, planter og svampe og dermed styrke biodiversiteten i de beskyttede naturområder, der berøres af forbuddet. Desuden vil forbuddet give positive miljøeffekter i forhold til kvælstofudledningen til vand- og havmiljøet og tab af klimagasser.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter. Lovforslaget skal ikke miljøvurderes eller screenes.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Med den foreslåede affattelse af fodnoten til lovens titel (EU-noten) foretages rettelser af nogle få tryk- og sprogføj i noteteksten.

Til nr. 2

Efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af en række nærmere opregnede naturtyper. Forbuddet mod tilstandsændringer indebærer, at den hidtidige lovlige drift af det enkelte beskyttede areal – f.eks. med sprøjtning, gødsning eller omlægning – kan fortsættes, dvs. i samme omfang og med samme hyppighed som denne drift har fundet sted, inden det pågældende areal blev omfattet af § 3-beskyttelsen.

Med den foreslåede § 4, stk. 1, foreslås et generelt forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3, dvs. heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i lovens § 3, stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal, samt moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i § 3, stk. 1. Lovens § 3, stk. 1, omfatter naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², samt vandløb eller dele af vandløb, der af miljø- og fødevareministeren er udpeget som beskyttede.

Det i *stk. 1* foreslåede forbud mod sprøjtning, gødsning og omlægning vil som hovedregel gælde for alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 eller 3. Det vurderes dog, at forbuddet i praksis primært vil få betydning for estimeret ca. 37.000 ha engarealer (ferske enge og strandenge), hvor der vurderes at kunne være en lovlig drift med sprøjtning, gødsning og/eller omlægning. For de øvri-

ge naturtyper nævnt i lovens § 3, stk. 2 og 3, gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud, idet selve eksistensen af disse naturtyper som regel er ensbetydende med, at sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af arealerne ikke har været en del af den hidtidige lovlige drift. I relation til vandløb og søer, der er omfattet af lovens § 3, stk. 1, indebærer forbuddet mod tilstandsændringer, at sprøjtning, gødskning og omlægning ikke er tilladt.

Forbuddet mod sprøjtning vil omfatte enhver form for anvendelse af bekæmpelsesmidler uanset disses benævnelse (sprøjttemidler, pesticider, plantebeskyttelsesmidler, bekæmpelsesmidler eller lignende), og uanset om der er tale om herbicider, insekticider m.v.

Forbuddet mod gødskning vil omfatte alle former for gødning, herunder kunstgødning (handelsgødning), husdyrgødning, anden organisk gødning og bioaske. Derimod vil forbuddet ikke omfatte gødning afsat via græssende dyr, der således fortsat vil kunne finde sted på de § 3-beskyttede arealer, hvor afgræsning er lovlig. Forbuddet vil heller ikke omfatte tilskudsfordring.

Forbuddet mod omlægning vil omfatte tiltag, der er forbundet med en landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne. Forbuddet vil indebære, at de § 3-beskyttede arealer ikke må jordbehandles (herunder pløjes eller tromles) eller tilføres jordforbedringsmidler (herunder kalkning), ligesom der ikke må foretages såning eller plantning på arealerne. Forbuddet vil dog ikke være til hinder for anvendelse, herunder fortsat lovlig anvendelse, af græs og anden plantevækst på arealerne til græsning, slæt, rørskeer, høst af biomasse eller lignende, jf. umiddelbart ovenfor om afgræsning. Forbuddet vil endvidere ikke omfatte jordbehandling, jordforbedring, såning og plantning, der ikke er relateret til landbrugsmæssig arealdrift med henblik på opretholdelse eller forøgelse af udbyttet fra arealerne, f.eks. i forbindelse med naturgenopretningsprojekter. Forbuddet vil heller ikke omfatte dræning eller lignende af arealerne.

Det bemærkes, at tiltag og anvendelsesformer, der ikke vil være berørt af det foreslåede forbud i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, mod sprøjtning, gødskning og omlægning – f.eks. afgræsning og dræning – fortsat efter omstændighederne vil kunne være omfattet af forbuddet i lovens § 3 mod tilstandsændringer.

Det foreslås, at forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning træder i kraft den 1. juli 2022, således at lodsejerne vil få mulighed for at indrette driften af de berørte § 3-beskyttede arealer i overensstemmelse med forbuddet.

Efter det foreslåede *stk. 2* vil sprøjtning (samt anvendelse af bekæmpelsesmidler i øvrigt), gødskning og omlægning (samt særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning) af § 3-beskyttede arealer, der foretages af hensyn til Forsvarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter, ikke være omfattet af forbuddet i *stk. 1*. Und-

tagelsen er begrundet i hensynet til opretholdelse af fleksibilitet i relation til løsningen af Forsvarets kerneopgaver. Det bemærkes, at undtagelsen alene vil vedrøre forbuddet i *stk. 1*. Forbuddet i lovens § 3 mod tilstandsændringer vil gælde uændret og vil efter omstændighederne kunne indebære, at sprøjtning, gødskning eller omlægning – uanset hensynet til Forsvarets aktiviteter – kræver dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Ved det foreslåede *stk. 3* bemyndiges miljøministeren til i særlige tilfælde at meddele dispensation fra forbuddet i den foreslåede § 4, stk. 1. Ved særlige tilfælde forstås, at forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb – svarende til, at betingelserne for at ekspropriere råderet over den pågældende ejendom efter den ligeledes foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, er opfyldt.

Det er forventningen, at spørgsmålet om dispensation/ekspropriation vil blive relevant i et begrænset antal tilfælde.

I miljøministerens vurdering af, om der skal meddeles dispensation fra forbuddet eller eksproprieres, vil bl.a. kunne indgå en afvejning af naturbeskyttelseshensyn over for hensynet til den berørte lodsejers interesse i muligheden for fortsat sprøjtning, gødskning og/eller omlægning af de pågældende arealer.

Det bemærkes, at en eventuel dispensation fra § 4, stk. 1, alene vil betyde, at sprøjtning, gødskning og/eller omlægning kan fortsættes i et omfang, der ikke overstiger den hidtidige lovlige drift af de pågældende arealer, dvs. med maksimalt samme mængde, hyppighed osv. som hidtil – og ikke nødvendigvis på samtlige berørte arealer.

I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil ministeren skulle opfylde kravet i § 6 i bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt. Det forudsættes herved, at habitatbekendtgørelsen vil blive ændret, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2; der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 5.

Miljøministerens afgørelse om dispensation eller afslag på ansøgning herom efter den foreslåede § 4, stk. 3, vil ikke kunne påklages til anden administrativ myndighed.

Til nr. 3

Efter den foreslåede bestemmelse i § 59 a, stk. 1, vil miljøministeren kunne ekspropriere råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, når forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt ind-

greb. Der henvises til bemærkningerne til den under nr. 2 foreslåede bestemmelse i § 4, stk. 3.

Med den foreslåede bestemmelse i *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås, at ministerens afgørelse efter stk. 1, om ekspropriation af råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, vil kunne påklages til den i naturbeskyttelseslovens § 46 nævnte Taksationskommission, dog kun for så vidt angår erstatningsspørgsmålet.

Hvis ministerens afgørelse i en konkret sag efter den foreslåede bestemmelse i lovens § 59 a, stk. 1, går ud på, at forbuddet efter lovens § 4, stk. 1, ikke udgør et ekspropriativt indgreb, og at betingelserne for at ekspropriere råderet over den pågældende ejendom således ikke er til stede, vil denne afgørelse ikke kunne påklages administrativt.

Det følger af de foreslåede *stk. 2, 2. og 3. pkt.*, at klagefristen vil være 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Disse bestemmelser er i overensstemmelse med regler og praksis i øvrigt på miljøområdet. Efter det foreslåede *4. pkt.* vil de klageberettigede være ejere og brugere af den ejendom, som ekspropriationen omfatter. Endelig følger det af det foreslåede *5. pkt.*, at klage indgives skriftligt til miljøministeren, der vil videresende klagen til Taksationskommissionen ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Til nr. 4

Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra – dvs. meddele dispensation fra – bestemmelserne i lovens § 3, stk. 1-3. Det foreslås, at der i § 65, stk. 2, indsættes en mulighed for kommunalbestyrelsen til at dispensere til anvendelse af bekæmpelsesmidler.

Den foreslåede ændring af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, vil give kommunalbestyrelsen adgang til i særlige tilfælde at dispensere fra det foreslåede forbud i lovens § 4, stk. 1, nr. 1, til målrettede enkeltforanstaltninger i form af anvendelse af bekæmpelsesmidler, f.eks. ved sprøjtning (plet-sprøjtning), mod bl.a. invasive, ikke-hjemmehørende arter. Bestemmelsen vil kunne anvendes i tilfælde, hvor en dispensation fra sprøjtning forbuddet er nødvendig af hensyn til bekæmpelse af invasive, ikke-hjemmehørende arter, plantearter giftige for husdyr eller arter, der efter anden lovgivning er pligt til at bekæmpe (f.eks. flyvehavre). Desuden vil der kunne dispenseres i forbindelse med pleje af fortidsminder omfattet af beskyttelsen efter museumslovens § 29 e i tilfælde, hvor en dispensation er nødvendig til bekæmpelse af vedplanter, der vokser på eller i umiddelbar nærhed af f.eks. ruiner eller andre anlæg med stenkonstruktioner, og såfremt bekæmpelsen er nødvendig for at hindre eller forebygge skader på de pågældende ruiner m.v.

Kommunalbestyrelsen vil i det enkelte tilfælde skulle tage stilling til, om der i det hele taget er et bekæmpelsesbehov, og om anvendelse af bekæmpelsesmidler i bekræftende fald er den mest hensigtsmæssige bekæmpelsesmetode, eller om der findes andre velegnede metoder, der er mere skånsomme over for det naturlige dyre- og planteliv. Det er forudsat, at kommunalbestyrelsen alene vil dispensere fra forbuddet i § 4, stk. 1, nr. 1, når anvendelse af bekæmpelsesmidler er den mest hensigtsmæssige løsning. I dispensationssager om bekæmpelse af arter – der ikke foretages af hensyn til aktiviteter nævnt i den foreslåede undtagelse i § 4, stk. 2 – på de dele af Forsvarsministeriets arealer, hvorpå der findes ikke-eksploderet ammunition, forudsættes det dog, at kommunalbestyrelsen vil dispensere fra forbuddet til anvendelse af bekæmpelsesmidler under henvisning til risikoen for sprængning ved valg af andre bekæmpelsesmetoder. Det forudsættes derudover, at kommunalbestyrelsen i dispensationssager, der involverer fortidsminder omfattet af beskyttelsen efter museumslovens § 29 e, vil drøfte spørgsmålet om valg af bekæmpelsesmetode med Kulturministeriet (Slots- og Kulturstyrelsen). Som hidtil vil kommunalbestyrelsen i øvrigt skulle vurdere, om en nærmere angivet bekæmpelsesmetode vil medføre tilstandsændringer på det berørte § 3-beskyttede areal og i så fald forudsætter en dispensation fra § 3-beskyttelsen.

I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer vil kommunalbestyrelsen skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt. Det forudsættes herved, at habitatbekendtgørelsen vil blive ændret, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2; der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 5

Efter naturbeskyttelseslovens § 71, stk. 4, nr. 4, fastsætter miljøministeren, med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet, bl.a. regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår dispensationer fra lovens § 3, stk. 1-3, jf. § 65, kan meddeles.

Den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, om forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer – som ministeren efter den foreslåede § 4, stk. 3, vil kunne dispensere fra, og som kommunalbestyrelsen efter den foreslåede ændring af § 65, stk. 2, vil kunne dispensere fra for så vidt angår anvendelse af bekæmpelsesmidler – foreslås tilføjet lovens § 71, stk. 4, nr. 4. Forslaget indebærer, at miljøministeren også vil fastsætte regler

om meddelelse af dispensationer fra den nye bestemmelse i § 4, stk. 1.

Det er hensigten, at miljøministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse vil ændre habitatbekendtgørelsen, således at sager om dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, tilføjes bekendtgørelsens § 7, stk. 2. I forbindelse med behandlingen af konkrete sager om dispensation fra forbuddet mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer vil miljøministeren henholdsvis kommunalbestyrelsen således skulle opfylde kravet i habitatbekendtgørelsens § 6 om habitatscreening og/eller habitatvurdering af det enkelte projekt.

Der henvises i den forbindelse også til bemærkningerne til nr. 2 og 4, dvs. den foreslåede bestemmelse i lovens § 4, stk. 3, og den foreslåede ændring af lovens § 65, stk. 2.

Til nr. 6

Efter naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 1, nr. 1, kan overtrædelser af en række af lovens bestemmelser, herunder lovens § 3, stk. 1-3, straffes med bøde. Den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, foreslås indsat i lovens § 89, stk. 1, nr. 1. Dette indebærer, at overtrædelse af det foreslåede forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil kunne straffes med bøde.

Det forudsættes, at bødeniveauet i sager om overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, vil følge bødeniveauet i sager om overtrædelse af lovens § 3, stk. 1-3.

Til § 2

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. juli 2022.

Forbuddet i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-beskyttede arealer vil dermed træde i kraft den 1. juli 2022, således at lodsejerne vil få mulighed for at indrette driften af de berørte arealer i overensstemmelse med forbuddet. Desuden vil de øvrige ændringer af naturbeskyttelsesloven, der knytter sig til det foreslåede forbud i lovens § 4, stk. 1, ligeledes træde i kraft den 1. juli 2022.

I *stk. 2* foreslås det dog, at den i § 1, nr. 1, foreslåede opdatering af EU-noten træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Endvidere foreslås i *stk. 3* en overgangsregel, hvorefter det foreslåede forbud i naturbeskyttelseslovens § 4, stk. 1, nr. 1, mod anvendelse af bekæmpelsesmidler – for arealer omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud – først vil finde anvendelse fra den 1. september 2022. Dette hænger sammen med, at eksisterende tilsagn om økologisk arealtilskud med udløb den 31. august 2022 kan omfatte § 3-beskyttede arealer. Da retten til at modtage økologisk arealtilskud bl.a. beror på frivillig undladelse af anvendelse af bekæmpelsesmidler, vil det foreslåede forbud mod anvendelse af bekæmpelsesmidler på § 3-beskyttede arealer uden en sådan overgangsregel medføre, at disse tilsagn med udløb efter lovens foreslåede ikrafttrædelse den 1. juli 2022 vil skulle revideres.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, da naturbeskyttelsesloven ikke gælder for Færøerne og Grønland, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 105.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 135 af 25. februar 2020, foretages følgende ændringer:

1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, EU-Tidende 2004, nr. L 143, side 56, som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/30/EU af 12. juni 2013, EU-Tidende 2013, nr. 178, side 66 og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2009, nr. L 20, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193.

1. *Fodnoten* til lovens titel affattes således:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, EF-Tidende 1992, nr. L 206, side 7, som ændret senest ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193, dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/35/EF af 21. april 2004 om miljøansvar for så vidt angår forebyggelse og afhjælpning af miljøskader, EU-Tidende 2004, nr. L 143, side 56, som ændret senest ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/30/EU af 12. juni 2013, EU-Tidende 2013, nr. 178, side 66, og dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle, EU-Tidende 2010, nr. L 20, side 7, som ændret ved Rådets direktiv 2013/17/EU af 13. maj 2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende miljø på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse, EU-Tidende 2013, nr. L 158, side 193.«

§ 3. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljø- og fødevarministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyt-

de. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af

- 1) heder,
- 2) moser og lignende,
- 3) strandenge og strandsumpe samt
- 4) ferske enge og biologiske overdrev,

når sådanne naturtyper enkeltvis, til sammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Stk. 3. Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1.

2. Efter § 3 indsættes før overskriften før § 5:

»§ 4. På arealer, der er omfattet af § 3, stk. 2 eller 3, må der ikke foretages

- 1) sprøjtning eller i øvrigt anvendes bekæmpelsesmidler,
- 2) gødskning eller
- 3) omlægning eller særskilt jordbehandling, jordforbedring, såning eller plantning.

Stk. 2. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for de tiltag, der er nævnt i bestemmelsen, når disse foretages af hensyn til Forsvarets trænings-, uddannelses-, øvelses- eller missionsaktiviteter.

Stk. 3. Miljøministeren kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet i stk. 1.«

§ 59. Reglerne i §§ 13-17 i lov om jordfordeling og offentligt køb og salg af fast ejendom til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordfordelingsloven) finder tilsvarende anvendelse, når der er pålagt forkøbsret efter § 57, idet miljøministeren træder i stedet for fødevareministeren, og Taksationskommissionen, jf. §

46, træder i stedet for vejtaxationsmyndighederne.

Stk. 2. Fristen for at gøre forkøbsretten gældende fastsættes dog til 8 uger i sager i medfør af denne lov.

Ekspropriation

3. Efter § 59 indsættes efter overskriften før § 60:

»§ 59 a. Miljøministeren kan ekspropriere råderet over ejendom til gennemførelse af forbuddet i § 4, stk. 1, når forbuddet i det konkrete tilfælde må anses for at udgøre et ekspropriativt indgreb.

Stk. 2. Miljøministerens afgørelse om ekspropriation efter stk. 1 kan påklages til den i § 46 nævnte Taksationskommission for så vidt angår erstatningsspørgsmålet. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klageberettigede er ejere og brugere af den ejendom, som ekspropriationen omfatter. Klage indgives skriftligt til miljøministeren, der videresender klagen til Taksationskommissionen ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.«

§ 65. ---

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, og § 18, stk. 1.

Stk. 3-4. ---

4. I § 65, *stk. 2*, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«: »§ 4, stk. 1, nr. 1, for så vidt angår anvendelse af bekæmpelsesmidler,«.

§ 71. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Miljø- og fødevareministeren fastsætter med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger på naturbeskyttelsesområdet regler om, i hvilke tilfælde og på hvilke vilkår

1-3) ---

4) dispensationer kan meddeles fra § 3, stk. 1-3, § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, § 15, stk. 1, og §§ 16-19, jf. §§ 65, 65 a og 65 b, 5-7) ---

Stk. 5-6. ---

§ 89. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

1) overtræder § 3, stk. 1, 2 og 3, § 8, stk. 1, § 15, stk. 1, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1, § 19, § 21, stk. 1, § 28, § 29 a, § 31, stk. 1, § 32, § 37, stk. 2, § 41, stk. 1 og 2, eller § 74, stk. 1,

2-11) ---

Stk. 2-11. ---

5. I § 71, *stk. 4, nr. 4*, indsættes efter »§ 3, stk. 1-3,«: »§ 4, stk. 1,«, og efter »jf.« indsættes: »§ 4, stk. 3, og«.

6. I § 89, *stk. 1, nr. 1*, indsættes efter »§ 3, stk. 1, 2 og 3,«: »§ 4, stk. 1,«.